

24 CAMINADES PELS BOSCOS I ECOSISTEMES DE
LA TERRA BAIXA

Xavier Blancafort Pujols

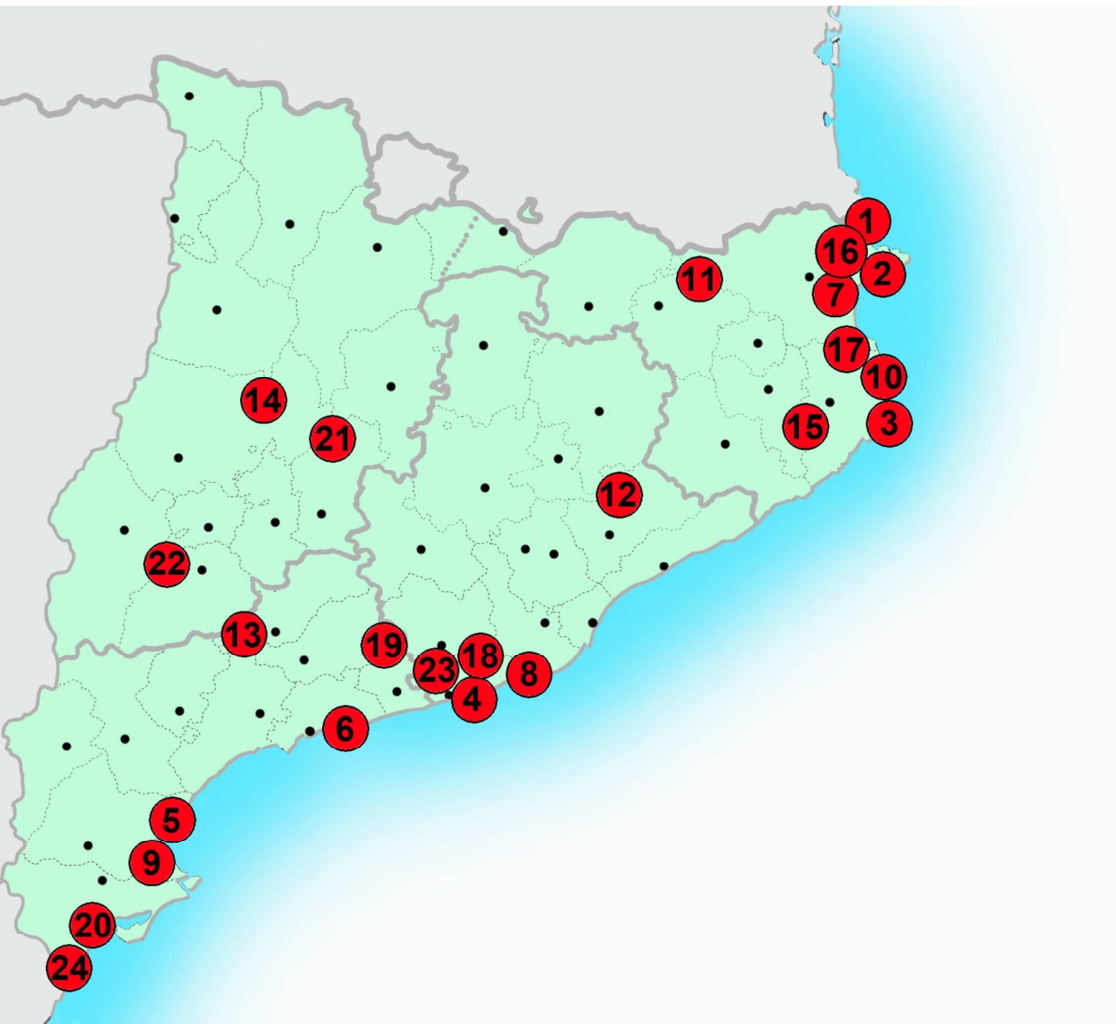
**Aquest llibre no podrà ser reproduït, ni totalment ni parcialment,
sense el previ permís de l'autor.**

Tots els drets reservats.

Del disseny, text i fotografies: ©Xavier Blancafort Pujols, 2015.

www.xavierblancafort.net

ÍNDEX

ÍNDEX

	RUTA		Dificultat	Km	DESNIVELL ACUMULAT
1	Colera – Llança	↔	Baixa	11.2	400 m
2	Roses – Cala Jóncols	→	Baixa	12.5	350 m
3	Palamós - Calella	→	Baixa	8.0	270 m
4	Sitges - Vilanova	→	Baixa	8.4	150 m
5	L'Ametlla – l'Ampolla	→	Baixa	17.3	300 m
6	Els Muntanyans	↔	Baixa	5.6	Inap.
7	Aiguamolls de l'Empordà	↔	Baixa	13.3	Inap.
8	Delta del Llobregat	↔	Baixa	12.8	Inap.
9	Bassa de les Olles	↔	Baixa	8.2	Inap.
10	Arrossars de Pals	↻	Mitjana	23.1	375 m
11	Sant Aniol d'Aguja	↔	Baixa	12.0	200 m
12	Turó de Sanon	↻	Mitjana	13.3	750 m
13	Alzinar de la Pena	↻	Baixa	9.2	470 m
14	Meià	↻	Mitjana	15.1	700 m
15	Puig d'Arques	↻	Baixa	11.7	350 m
16	Mas Ventós i Sant Onofre	↻	Baixa	8.5	450 m
17	Montgó – Cala Ferriol	↔	Baixa	13.3	310 m
18	Cova de l'Olla	↻	Baixa	8.0	360 m
19	La Morella	↔	Baixa	13.0	370 m
20	Torreta de Montsià	↔	Baixa	8.9	550 m
21	Ruta de les Gesses	↻	Baixa	16.9	400 m
22	Artesa - Castellldans	↻	Baixa	16.6	150 m
23	Sant Sebastià dels Gorgs	↻	Baixa	12.3	120 m
24	La Pietat – l'Arion	↔	Baixa	15.2	450 m

INTRODUCCIÓ

El nostre país no és ni més bonic ni més lleig que els altres, però tenim una cosa que, tot i que no única, sovint no valorem prou: una immensa diversitat de paisatges un a tocar de l'altre. I si a això hi afegim la riquesa cultural i la bonança climàtica, si no ens fa únics, gairebé. A ben pocs llocs del món es pot gaudir d'un camí de ronda al costat del mar i, en poc més d'una hora o dues de cotxe, passejar-se entre prats alpins.

Entre els camins de ronda i els prats alpins hi ha tota una gradació de la vegetació, que inclou diferents tipus de màquies, alzinars, rouredes, fagedes, pinedes, avetoses, boscos de ribera, dunes, aiguamolls, gramenets, joncades, brolles, boixedes, prats de dall... En aquest sèrie de llibres, dedicat un a la terra baixa, un a la muntanya mitjana i un últim a l'alta muntanya i els boscos de ribera, es fa una breu descripció de com són els boscos i paisatges que es poden trobar a cada lloc, i el perquè s'hi troben.

Explicacions breus i evitant, sempre que ha estat possible, el llenguatge científic, sense perdre rigor (o si més no, intentant-ho). Amb la intenció que el text sigui comprensible per a tothom i més o menys amè o, almenys, no excessivament avorrit. L'únic terme que no hem pogut evitar (ja que si no els llibre perdrien tot el sentit), tot i que prou intuïtiu, ha set el de "comunitat". Entenent com a comunitat vegetal les agrupacions de determinades plantes que es troben en determinats indrets on es donen unes condicions específiques del medi (climàtiques, tipus de sòl...).

Així doncs, en la primera part de cada llibre és descriuen les principals comunitats presents a cada zona, amb la modesta intenció que sigui més o menys útil, també, per qualsevol altre caminada que fem. En tot cas tot allò que s'hi descriu es veurà reflectit en les 24 caminades proposades en cada llibre.

En resum, en aquest llibre es proposen 24 excursions per fer una primera coneixença i interpretació els paisatges de casa nostra, sabent que qui vulgui aprofundir més en el tema amb els mitjans actuals ho podrà fer fàcilment.

Val a dir que per la tria proposada no només he tingut en compte criteris botànics i naturalístics, sinó que sempre que ha estat possible (pràcticament en tots els casos), he escollit caminades que per la seva bellesa i durada tenen un interès senderista per si soles (ja sigui per la bellesa del paisatge, la pujada a un cim amb bones vistes i/o el seu interès cultural, entre altres).

Aquest llibre està dirigit, doncs als excursionistes que tenen curiositat per conèixer allò que trepitgen, passejant, si convé, sense preses i gaudint de tot allò que veuen, tal i com faig i vaig fer jo.

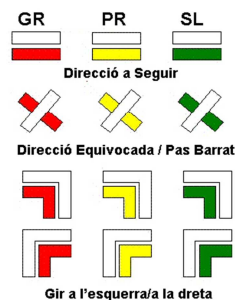
INTRODUCCIÓ

Com usar aquest llibre

En principi, amb les indicacions que es donen al llibre, amb l'ajuda del petit mapa que les acompanya, n'hi hauria d'haver prou per fer les rutes proposades sense cap mena de complicació. Els punts d'inici i final de la ruta sempre estan a llocs fàcilment accessibles en cotxe o autocar (i amb aparcaments propers).

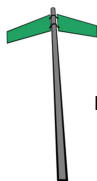
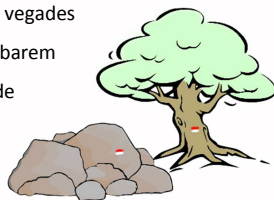
Algunes de les rutes proposades en aquesta guia estan senyalitzades o coincideixen en trams d'altres que si ho estan. Seguint els criteris europeus, les marques que hi trobarem, en general de pintura, seran:

- Marques blanques i vermelles, que corresponen a GR, sigles que designen els senders de Gran Recorregut.
- Marques blanques i grogues, que corresponen a PR, sigles que designen un sender de Petit Recorregut.
- Marques blanques i verdes, que corresponen a SL, sigles que designen un Sender Local.

Tots aquests senders són mantinguts per les federacions excursionistes locals, amb el que sovint es poden trobar-ne alguns de molt ben marcats, amb d'altres en què les marques hi són més escasses o estan una mica més esborrades.

A vegades, també, podem trobar altres tipus de marques, sovint grogues, a vegades reforçades per fites. Segui quin sigui el tipus de marques, generalment les trobarem sobre arbres o pedres, en els trams de sender més naturals, i sobre senyals de transit, faroles, al terra de les voreres i carreteres, o, fins i tot, alguns murs o parets en els trams més urbans.

Sovint trobarem, també, cartells o senyals verticals, tot i que hem preferit no esmentar-los quan hem pogut, ja que, tot i que no és habitual, a vegades, per les inclemències del temps o el vandalisme, poden estar tombats o esborrats.

En altres casos podem trobar els camins senyalitzats amb fites de pedra. Aquestes fites a vegades poden ser de gran ajuda, especialment a l'hora de trobar camins poc fresats, però tenen la desavantatge que poden desaparèixer fàcilment i en el cas de creuaments de camins, no solen ser útils a no ser que es tingui molt clar el camí a seguir (si bé s'indica la seva presència, hem evitat fer-les punts de referència).

Conscients que la majoria de gent no surt a caminar amb una brúixola, també s'ha evitat fer referència a punts cardinals, indicant els canvis de direcció fent referència a dreta i esquerra, sempre en el sentit de la marxa (fins i tot quan s'hagi de recular).

LA TERRA BAIXA

Entenem com “terra baixa”, a casa nostra, el país de les màquies i els alzinars. Inclou la major part del territori, des del nivell del mar fins als 500-1000 metres (depenent de les condicions climàtiques de cada lloc en particular).

El clima

La terra baixa mediterrània és aquella en què es donen unes condicions climàtiques típicament mediterrànies, amb un cicle típic ben marcat, si bé als Països Catalans presenta algunes singularitats. Mentre que a la resta mediterrànies les pluges més abundants són a l'hivern, a casa nostra les més importants són a la primavera i a la tardor (fruit de les llevantades), sent l'hivern més aviat sec. D'altra banda, les temperatures es mantenen relativament suaus durant tot l'any, no arribant a ser massa baixes a l'hivern. El fet més destacable i el què té més incidència en la vegetació, però, és que a l'estiu coincideix un període sec, sense pluges, amb unes temperatures altes, traduint-se en un període d'aridesa important.

Val a dir, també, que degut bàsicament a la orografia i la major o menor proximitat al mar les variacions climàtiques locals poden ser nombroses, creant una gran diversitat paisatgística (serveixin d'exemple les precipitacions del Segrià, on es recull una mitjana de 350 mm/anuals, mentre que al Gironès és d'uns 750).

El sòl

El tipus de sòl (suport i font de nutrients i aigua) és un altre dels elements que determina quines espècies de plantes trobem en un lloc o en un altre. Això últim dependrà, essencialment, de dos factors:

1. El seu pH, que depèn alhora del substrat geològic sobre el què s'ha format. Hi ha dos tipus principals:

- Sòls calcaris. Rics en carbonats càlcics, formats generalment sobre un substrat de roques sedimentàries (calcàries, margues, conglomerats...), el seu pH sol ser bàsic o neutre. Aquí hi viuen les espècies que s'anomenen neutròfiles (en sòls neutres, amb un pH entre 6.6 i 7.3) i les basòfiles o calcícoles (en sòls amb un pH superior a 7.4). Un exemple seria el barballó (*Lavandula latifolia*).
- Sòls silícis. Pobres en bases, formats generalment sobre roques metamòrfiques o magmàtiques (granit, basalt, esquistos...), el seu pH és àcid. Aquí hi viuen les espècies anomenades acidòfiles, silicícoles o calcifugues (en sòls amb pH inferior a 6.6). Un exemple seria el tomaní (*L. stoechas*).

També hi ha algunes plantes, com el faig, però, que són indiferents al pH i poden viure en ambdós.

2. La seva permeabilitat (i porositat), que depèn dels materials que el componen, així tenim sòls argilosos (poc porosos i permeables), fins a sòls sorrencs (molt porosos i permeables).

A la terra baixa catalana la major part de sòls són calcaris, excepte els que es troben sobre el gran batòlit granític entre Girona i Barcelona, la prolongació dels Pirineus fins al cap de Creus, la zona volcànica de la Garrotxa i altres petits afloraments en algunes muntanyes interiors (com a Prades o l'Ordal).

LA TERRA BAIXA

La vegetació

Els arbres, arbusts i mates mediterranis són de fulla perenne. El fet que no perdin la fulla fa, llavors, que l'aspecte dels ecosistemes de la terra baixa és mantingui relativament invariable durant tot l'any (amb l'excepció de la florida primaveral i l'assecamment d'algunes plantes, especialment herbes, a l'hivern). Cal dir, però, que el fet que siguin perennes no significa que no perdin la fulla, sinó que simplement ho fan de manera gradual (d'aquí que al terra hi trobem fullaraca igualment).

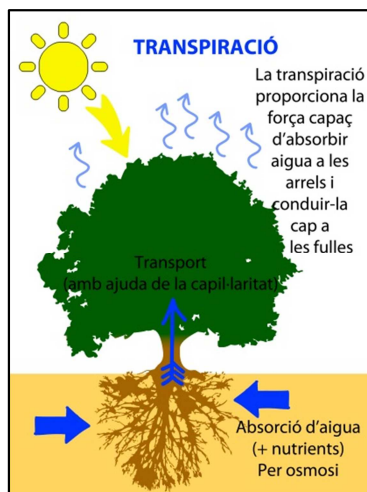
D'altra banda la vegetació mediterrània ha d'afrontar un període d'aridesa estival, que podria arribar a deshidratar les plantes (just quan les temperatures són òptimes per créixer és quan disposen de menys aigua). Per adaptar-se a aquesta aridesa les plantes ha desenvolupat diferents estratègies.

Per evitar la pèrdua d'aigua en la transpiració les plantes, en general, han reduït la superfície de les fulles i/o les han protegit amb ceres, aïllant-les de l'exterior. Solen presentar, doncs, fulles petites, fosques i lluent. En alguns casos, a més, a l'anvers de les fulles (la part de sota) on es troben els estomes per on transpira la planta (i es produeix l'intercanvi de gasos de la respiració), han desenvolupat un borrisol atapeït capaç de retenir la humitat (i evitar així una major evaporació). Un exemple podria ser l'alzina.

Hi ha, però, d'altres estratègies:

- En alguns casos la fulla s'ha reduït del tot, com en la ginesta (per exemple), on la tija assumeix la funció fotosintètica (i esdevé verda). Altres plantes, com la gatosa o l'argelaga (per exemple), les han convertit en espines, que a més fan la funció de protecció.
- El fenàs, per exemple, enrotlla la seva fulla sobre si mateixa, creant una cambra gairebé tancada en forma de tub permanentment humit.
- Les estepes resolen el problema portant les seves fulles a una semimarcescència (mig pansiment).
- Els crespins, per contra, actuen gairebé com a plantes desèrtiques, acumulant tana aigua com poden en les èpoques favorables.

Una de les altres adaptacions interessants de les plantes mediterrànies són l'espinescència i/o el desenvolupament d'essències (com les de la farigola), resines i làtex (com els de les lleteres), totes elles destinades a protegir les plantes dels herbívors. Les plantes, a causa de les condicions descrites més amunt, tenen una productivitat baixa que es veuria difícilment compensada per la voracitat dels animals.

PLATGES I DUNES

La vegetació de platges i dunes (anomenada psammòfila) pateix i ha patit una forta pressió humana, deguda a la urbanització del litoral i la freqüentació de les platges. És per això que, almenys fins fa pocs anys, al nostre país només en quedaven restes destacables al Golf de Roses, la Platja de Pals, Torredembarra i el Delta de l'Ebre. Afortunadament, però, en els últims anys en moltes altres platges catalanes s'està recuperant i protegint.

Per conèixer la vegetació de dunes i platges, en aquest llibre es proposa fer una caminada pels Muntanyans de Torredembarra, tot i que en d'altres excursions, en menor o menor mesura, també en podrem veure.

Quan anar-hi?

La millor època per visitar les dunes és a la primavera i a l'estiu (de maig a setembre), preferiblement després de períodes de pluges en què les plantes tenen les millors condicions per florir.

Platges i dunes

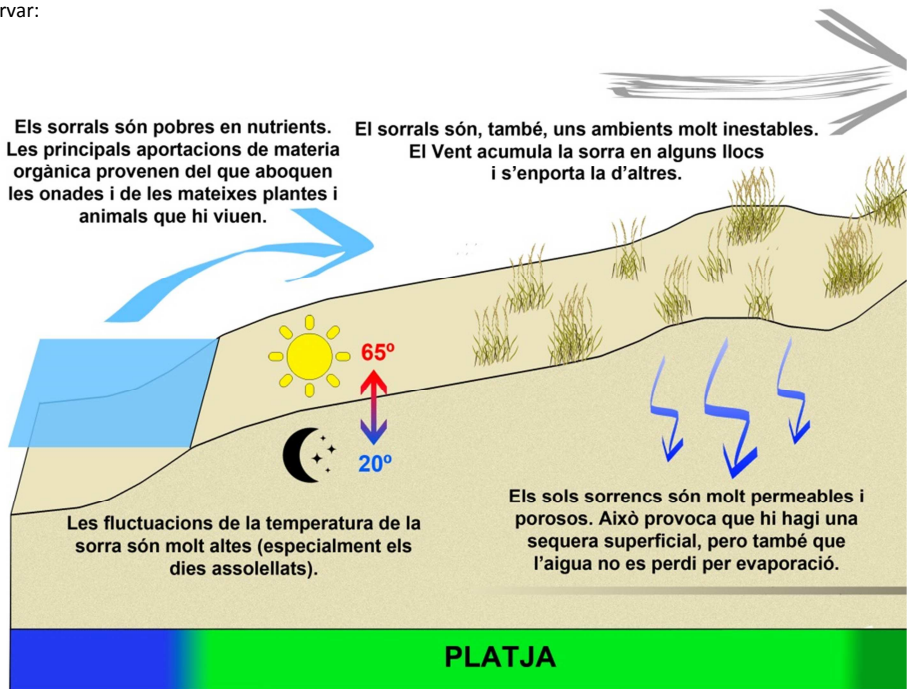
Tot i que ens pugui semblar un ambient relativament homogeni, petites diferències en el substrat i les condicions ambientals fan que les plantes s'agrupin formant diferents comunitats. D'aquesta manera podrem observar:

Borró

Rave de Mar

PLATGES I DUNES

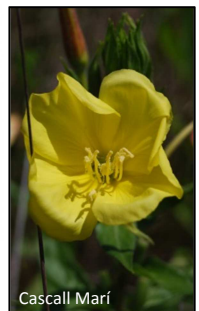
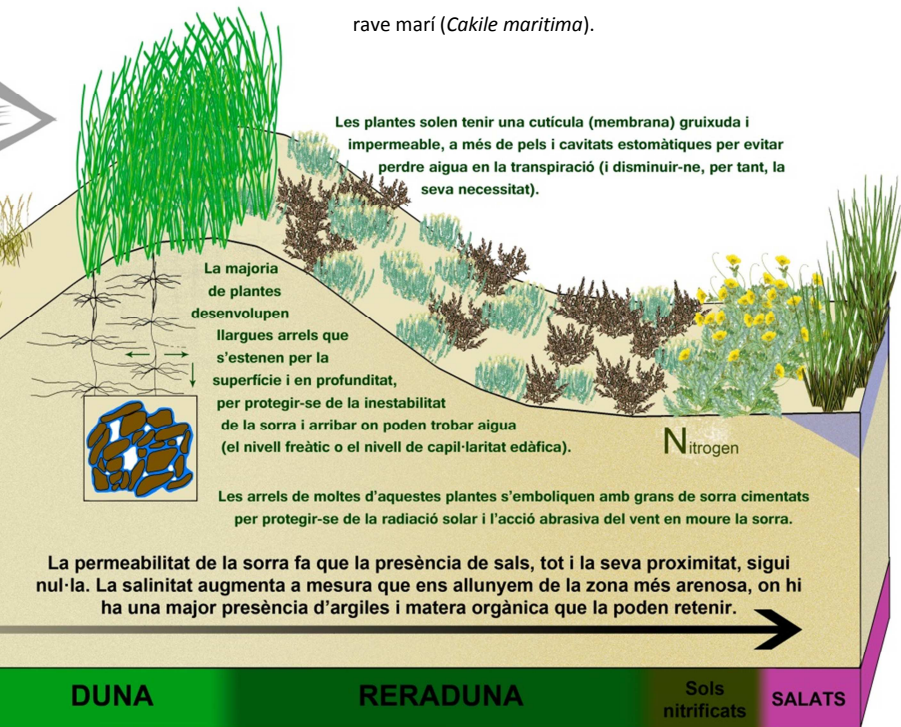
A les platges, fins i tot a pocs metres d'on trenquen les onades, la comunitat de jull de platja. Poc denses (mates esparses) i dominades per dues gramínies: el jull de platja (*Elymus farctus*) i l'esporebolus (*Sporobolus pungens*).

A la cresta de les dunes (la part més inestable), formant mates més denses, la comunitat del Borró (*Ammophila arenaria*), dominada per aquesta gramínia.

A més d'aquestes tres gramínies, i a vegades també a la rereduna, acompanyant-les també podem hi trobar espècies tan boniques com el lliri de mar (*Pancratium maritimum*), la corretjola marina (*Convolvulus soldanel·la*), el panical marí (*Eryngium maritimum*), l'equinòfora (*Echinophora spinosa*), la lleteresa marina (*Euphorbia paralias*), el melgó marí (*Medicago marina*), el lotus marí (*Lotus creticus*) o el rave de mar (*Cakile maritima*), entre altres.

A la rereduna hi creix la comunitat de credeueta marina (*Crucianella maritima*), formada per mates petites i herbes perennes que poden cobrir entre el 50 i el 80 % del sòl (a vegades amb algun arbust, com la savina). Acompanyant aquesta espècie, en diferents proporcions, podem contemplar, també, l'ungla de gat (*Ononis natrix* subsp. *ramosissima*), el timó marí (*Teucrium polium* var. *maritimum*) la bufalaga hirsuta (*Thymelaea hirsuta*), la sílene de platja (*Silene nicaensis*) o la maçanella (*Helichrysum stoechas* var. *maritimum*).

- On el sòl s'ha **nitrificat** la comunitat de credeuta és substituïda per la del cascall marí (*Glaucium flavum*), acompanyat per espècies com la barrella punxosa (*Salsola kali*), la llapassa borda (*Xanthium italicum*) o el rave marí (*Cakile maritima*).

LES SUREDES

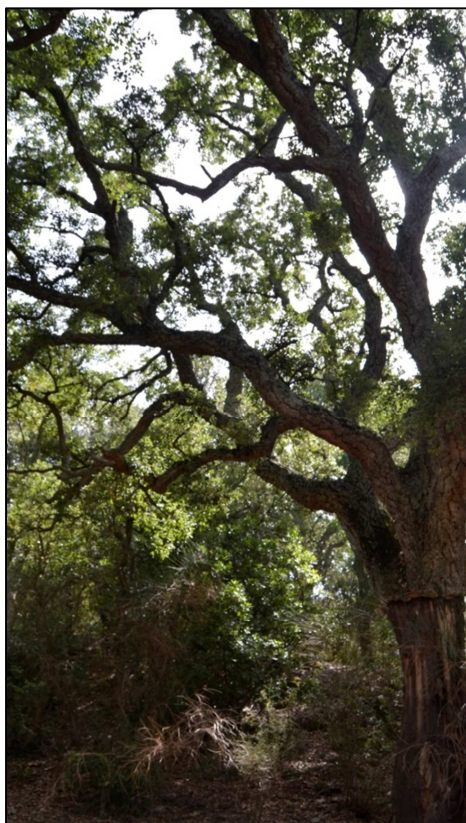

Tot i que des d'un punt de vista estricte la sureda és una varietat més de l'alzinar, a causa de les seves particularitats i el seu interès econòmic popularment se li ha donat un tractament diferenciat. Ocupa extensions notables entre el Maresme i l'Empordà (i a Catalunya nord), apareixent només esporàdicament al sud del país (pràcticament només a Escornalbou).

Quan anar-hi?

Tot l'any. Com passa amb els alzinar el seu aspecte és pràcticament invariable durant tot l'any (si bé, lògicament, serà a la primavera quan podrem contemplar algunes de les espècies que l'acompanyen en flor).

En aquest llibre us proposem una caminada per a començar a descobrir les suredes.

Com són?

La sureda és un bosc monoespecífic, sempre verd, presidit per l'alzina surera, suro o surera (*Quercus súber*). Es fa en terrenys silícics, més aviat àcids i sovint pobres, a poca alçada (màxim 500/600 metres).

La seva composició d'espècies és més o menys la mateixa que la de l'alzinar típic, amb la diferència que les capçades de les sureres són esparses i deixen penetrar més llum. Això, conjuntament amb les característiques del sòl fa que el sotabosc hi sigui poc dens i esclarissat, dominat per arbusts tolerants amb la llum (brucs, estepes, arboços i d'altres pròpies de l'alzinar típic).

D'altra banda aquests boscos han estat sistemàticament explotats, sovint estassats i aclarits, pel que en alguns casos més que de suredes hauríem de parlar de brolles arbrades.

L'EXPLOTACIÓ DEL SURO

El suro és l'escorça de l'alzina surera, una adaptació d'aquest arbre al foc (fa d'aïllant tèrmic i permet que rebroti després de l'incendi).

El seu caràcter lleuger, porós, elàstic i impermeable ha fet que hagi tingut diferents utilitats: com aïllant acústic, o simplement ornamental. El més conegut, però, és com a tap de vins i caves.

La pela

La pela o escorçada la fan els peladors a l'estiu, principalment al mes de juliol, quan l'arbre està creixent i és més fàcil separar l'escorça del tronc sense danyar-lo. Antigament s'alternava amb altres feines del camp i els surers sovint feien nit al bosc. Actualment això ja no passa, però el sistema d'extracció del suro continua sent bàsicament el mateix (i la continuen fent treballadors especialitzats). Consisteix a fer un tall circular amb la destal al voltant del tronc de l'arbre, i després uns talls verticals (és vital que es faci sense clavar-la i ferir l'escorça interna o escorpit, ja que no tornaria a sortir el suro), i a l'alçada justa (per no sobrepassar la capacitat de l'arbre per regenerar-se). Llavors, amb l'ajut del mànec de la destal o d'un bastó, es va fent palanca per fer saltar el suro.

La primera pela es fa quan l'arbre té entre 25 i 35 anys. Aquest primer suro, anomenat pelagrí, és molt irregular i llenyós i només s'aprofita per aglomerats i pessebres. Al cap d'uns 12 anys més es torna a pelar, obtenint un suro que s'anomena matxot i tampoc es pot aprofitar per fer taps. S'ha d'esperar uns 12 anys per obtenir, ara sí, el suro de producció. Llavors la surera pot tenir fins a 6 peles bones més abans no hi hagi una caiguda progressiva de la seva qualitat.

Antigament es deixava a peu d'arbre, on era enfaixada i els "burros" o "borraires" les transportaven a l'esquena per emmagatzemar-les, al mateix bosc o en una casa de pagès, fins que es venia triat i pesat.

L'elaboració dels Taps

Antigament, per a fer taps es seguien els següents passos:

1. El suro es bullia en perols, perquè perdés algunes substàncies i augmentés el seu volum i flexibilitat.
2. Toscar. Amb una rasqueta es separava la part llenyosa del suro en contacte amb l'aire quan encara era a l'arbre.
3. Llescar. Amb una ganiveta es tallava en tires o llesques, amb una amplada equivalent a la llargada que es volia donar al tap.
4. Carrar. La llesca es tallava en prismes rectangulars, carracs, de l'amplada que hauria de tenir el tap.
5. L'escairador (un jove aprenent) rebaixava les arestes dels carracs i, tot seguit, el taper li donava la forma definitiva.
6. Un cop acabats se'n determinava la forma i el calibre i eren triats.
7. Es rentaven, per eliminar les impureses afegides, i s'acolorien, per millorar-ne l'aspecte.
8. S'assecaven al sol sobre canats amb fons de canya.
9. Es marcaven i s'ensacaven.

Actualment la seqüència continua sent més o menys la mateixa, però el procés s'han mecanitzat.

ELS PRADELLS MEDITERRANIS

En condicions naturals els prats mediterranis només ocuparien alguns indrets especials, únicament els llocs amb poc sòl o amb sòls ingrats els tindrien com a vegetació estable final. L'acció humana, però, amb l'alteració del medi, ha fet que actualment ocupin molta més superfície de la que els hi tocaria.

Helianthem
maculatum

Com són?

Els prats mediterranis són comunitats esclarissades en les quals dominen les herbes anuals (no presenten la densitat, ni la verdor, dels prats de muntanya). Les plantes que en formen part tenen un cicle estacional molt marcat. A la primavera, després de pluges, estan en el seu màxim esplendor, ufanes i verdes. Entre la primavera i l'estiu fruits i granes es dispersen i les plantes s'assequen o moren, perdent la seva part aèria. Amb les pluges de tardor les llavors comencen a germinar, arribant a la plenitud a l'hivern per tornar a tenir el seu millor aspecte a la primavera.

Quins tipus hi ha?

Els prats i pradells més comuns a la terra baixa catalana són:

1. Els **pradells d'aira i heliantem**. És el més difós sobre terrenys silicícies, sobre sòls sorrencs, pobres i més aviat humits. L'integren herbes petites, la majoria anuals, com l'heliantem maculat (*Tuberaria guttatum*), les aires (*Aira caryophyllea* o *A. cupania*) o alguns trèvols (*Trifolium cherleri*, *T. hirtum* o *T. arvense*).

2. Els **llistonars**, sobre sòls poc profunds però més rics. Hi domina una gramínia fina i ramificada: el llistó (*Brachipodium retusum*), conjuntament amb el salvió blener (*Phlomis lychnitis*). Ho fa, però, acompanyada d'una llarga llista d'altres espècies, la majoria anuals. Se'n poden trobar diverses varietats:

2.1. El llistonar típic, en terrenys planers al país de l'alzinar, sobre sòls calcaris.

2.2. El llistonar amb ruda (*Ruta chalepensis*). En terrenys calcaris, però de clima continental al país dels carrascars. Es diferencia de l'anterior per la presència de la ruda i d'altres d'estèpiques, mentre que desapareixen les clarament litorals.

2.3. El llistonar amb trèvols, en terrenys silicis, més o menys rics en nutrients. Similar als anteriors, desapareixen algunes espècies clarament calcícoles, com el salvió blener, i n'apareixen d'altres de silicícies, com els trèvols (*T. scabrum*, *T. stellatum* o *T. cherleri*).

Peu de llebre (trèvol)

Dàtil

ELS PRADELLS MEDITERRANIS

3. Els **gramenets i pradells eixuts**. En llocs més humits (o menys eixuts a l'estiu), format per herbes perennes, majoritàriament gramínies. També n'hi ha de diferents tipus:

3.1. El prat sabanoide d'albellatge (*Hyparrhenia hirta*). Amb dos estrats herbacis, un d'alt dominat per l'albellatge, acompanyat per d'altres herbes com el fonoll (*Foeniculum vulgare*) o el trèvol pudent (*Psoralea bituminosa*), i un altre de baix, dominat pel llistó, conjuntament amb una llarga llista d'altres espècies (variable segons l'indret on es troben). Sovint lligat a la presència de pastures, sobretot de cabres.

3.2. El fenassar típic. Esponerós com l'anterior, però on l'espècie àmpliament dominant és el fenàs de bosc (*Brachypodium phoenicoides*). Dens, atapeït i més o menys vers tot l'any es fa en zones una mica més plujoses. Sovint en els talussos i marges entre camps (que és, de fet, la localització típica al nostre país).

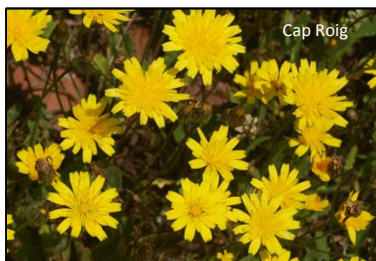
3.3. El fenassar amb fromental petit (*Arrhenatherum elatius*). Similar a l'anterior, però de llocs encara més plujosos i sobre sòls silícics.

3.4. El pradell d'herba-fam (*Plantago albicans*), una pastura baixa i esclarissada que es fa en talussos i ermots, dominats per l'herba-fam i el tàrrec (*Salvia verbenacca*).

4. **Les joncedes**. Són més pròpies del país de les rouredes (que és on s'expliquen més detalladament), tot i que sovint apareixen al país de l'alzinar.

Quan anar-hi?

A la primavera, quan la major part de plantes estan florides. No hi cap caminada específica per aquestes comunitats, però en totes o pràcticament totes les excursions apareixen aquí i allà.

Cap Roig

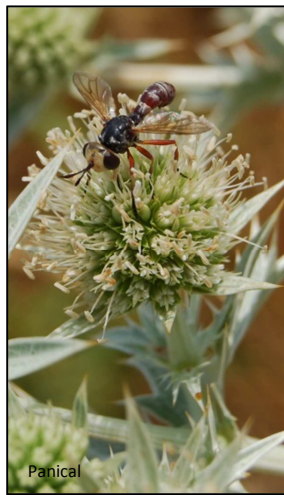
Llengua de bou

Trèvol pudent

Tàrrec

Panical

Itinerari: Anada i tornada	Senyalitzat: Sí	Dificultat: Baixa
Distància: 7.0 Km	Desnivell acumulat: Inapreciable	Durada: 2 h 30'
Comarca: El Tarragonès	Zona: Costa Daurada	

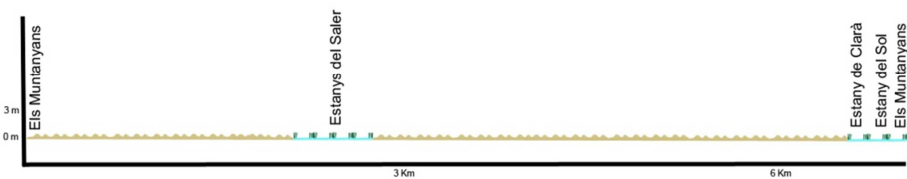
Inici a l’aparcament dels Muntanyans de Torredembarra. Per arribar-hi, des de la N-360a cal seguir les indicacions cap al Club Marítim Torredembarra i el barri de Clarà (l’aparcament es troba al final del carrer asfaltat, al nord).

Amb nens: cap dificultat.

Que hi veurem: Els muntanyans són una dels dunes més ben conservades de casa nostra, pel que fàcilment veurem totes les comunitats que en formen part. Darrere seu, també hi trobarem diverses llacunes litorals, amb la vegetació corresponent (canyissars, jonqueres...).

ELS MUNTANYANS

EL CAMÍ

Aquesta caminada no té cap complicació, entre la platja i les vies del tren sempre es passa per passarel·les ben visibles o per la mateixa platja. A l'aparcament d'on sortim hi ha una torre d'observació i panells informatius.

Marxem de l'aparcament, pel seu final a la dreta, passant de seguida per una passarel·la. Quan arribem al final girem a la dreta, cap a la platja. Seguim a l'esquerra al costat de les cordes que delimiten les dunes. Una mica més endavant trobarem un camí a l'esquerra (que podem fer servir com a mirador, reculant i continuant endavant després). Just passades unes cases, deixem la platja i prenem un camí a l'esquerra, que es converteix en unes passarel·les que passen pel costat de l'estany del Saler. Ens creuarà un altre camí, que a l'esquerra, que podem fer servir de mirador (reculant i continuant endavant després).

Passat l'estany, quan tornem a arribar a la platja reculem per on hem vingut (voltant l'estany del Sol, si volem, per l'altre banda).

Liri de Mar

